

Gerechtshof : Arnhem-Leeuwarden, locatie Leeuwarden
Roldatum : 4 juli 2023
Zaak-/rolnummer : [REDACTED]

INCIDENTELE CONCLUSIE TOT VOEGING

Inzake:

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid
[REDACTED]
[REDACTED] gevestigd en
kantoorhoudende te [REDACTED] die woonplaats
kiest op het kantooradres van Oomen & Sweep
Advocaten te (2011 MA) Haarlem aan de Prinsen
Bolwerk 7 (tel: 023-2010222), van welk kantoor
mrs. L. Koning en I.N.A. Denninger deze zaak als
advocaten behandelen,

verzoekster in het incident tot voeging

in de zaak van:

[REDACTED]

allen wonende dan wel gevestigd te [REDACTED]
[REDACTED]
advocaat: mr. drs. C.S.G. de Lange,

appellanten in de hoofdzaak,
verweerders in het incident tot voeging

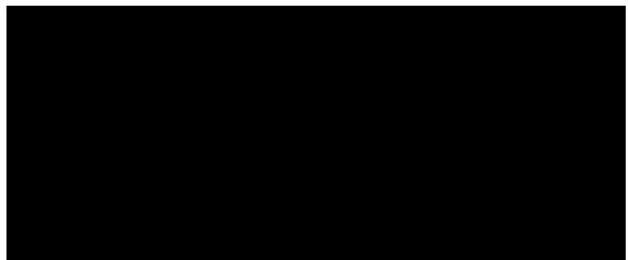
tegen:

allen wonende te [redacted]
[redacted]

advocaat: mr. M. Wolters,

en

allen wonende te [redacted]
[redacted]

advocaat: mr. T.E. Deurvorst,

geïntimeerden in de hoofdzaak,
verweerders in het incident tot voeging

Grootedelachtbaar College,

Inleiding

1. Tussen appellanten in de hoofdzaak, verder te noemen: [REDACTED], en geïntimeerden in de hoofdzaak, verder te noemen: “omwonenden” is op 12 juni 2023 een vonnis in kort geding gewezen door de Voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Nederland met zaaknummer: [REDACTED] (bijlage 1).
2. De Voorzieningenrechter heeft in het vonnis -uitvoerbaar bij voorraad- op vordering van de omwonenden aan [REDACTED] met onmiddellijke ingang het verbod opgelegd om op vele agrarische percelen die bij hen in gebruik zijn¹ gewasbeschermingsmiddelen ten behoeve van de lelieteelt toe te (laten) passen.
3. Tegen dat vonnis heeft [REDACTED] bij dagvaarding van 30 juni 2023 turbospoedappel aangetekend.
4. Verzoekster, verder te noemen: [REDACTED] vordert in dit incident zich te mogen voegen aan de zijde van [REDACTED] ten behoeve van haar leden. Haar leden zijn (onder andere) bloembollentelers en meer in het bijzonder leliebollentelers. Zij zien zich op dit moment door het bestreden vonnis geconfronteerd met een dreigend algeheel spuitverbod van gewasbeschermingsmiddelen in de lelieteelt. Blijft dat vonnis in stand (en daarmee ook het spuitverbod) dan komen ook de [REDACTED] in het gedrang, omdat op grond van de overwegingen van de Voorzieningenrechter gesteld kan worden dat zij willens en wetens onrechtmatig zouden handelen. Zij vragen zich dan ook met recht en reden af of zij nu wel of niet gewasbeschermingsmiddelen mogen gebruiken. De kans bestaat dat - indien het bestreden vonnis in stand blijft - vele lelieoogsten in Nederland voortijdig zullen sneuvelen althans aanzienlijke schade zullen oplopen. Schade die kan oplopen tot in de 100-den miljoenen. Het zijn overigens niet alleen die leden wier belangen [REDACTED] behartigt, maar ook de bollenhandelaren die de oogsten afnemen van de telers. Ook hun belangen worden behartigd door [REDACTED]. Zowel telers als handelaren hebben belang bij vernietiging van het bestreden vonnis.

¹ Kadastraal bekend als: [REDACTED], sectie [REDACTED], nummer [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] en [REDACTED].

5. [REDACTED] is een vereniging (met volledige rechtsbevoegdheid) wier (eventuele) winst enkel wordt aangewend ten behoeve van haar doelstellingen. Zij stelt in deze procedure niet een op geld waardeerbare vordering in. Zij beoogt met haar vordering tot voeging slechts -kort gezegd- de belangen van haar leden te dienen door aan de zijde van [REDACTED] te bepleiten dat [REDACTED] door het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen niet onrechtmatig jegens de omwonenden handelt en derhalve het bestreden vonnis niet in stand kan blijven.
6. Hierna zal [REDACTED] haar positie, rol en werkwijze in de bloembollensector uiteenzetten en tevens betogen dat zij ontvankelijk is om te interveniëren in de hoofdprocedure met een voldoende belang om zich krachtens artikel 217 Rv te voegen in de hoofdprocedure.

[REDACTED]
7. [REDACTED] is dé branchevereniging van de bloembollensector. De organisatie is in 1860 opgericht en is hiermee de oudste, nog in de oorspronkelijke vorm bestaande, zelfstandige agrarische belangenbehartiger. Het overgrote deel (zo'n 90%) van de bloembollenbedrijven (veredeling, handel, teelt en broeierij) in Nederland is ook nu nog bij [REDACTED] aangesloten. [REDACTED] is actief op regionaal, landelijk en internationaal niveau. In de regionale en landelijke bestuursorganen zijn veel bloembollenondernemers actief. Zij worden ondersteund door een landelijk en regionaal professioneel secretariaat.
8. De belangrijkste activiteiten van [REDACTED] zijn, kort samengevat, collectieve belangenbehartiging, het verstrekken van kennis- en informatie aan de leden en dienstverlening voor haar leden, de bollenondernemers. De inhoudelijke speerpunten van de vereniging zijn duurzaamheid, ondernemerschap, kwaliteit en het imago van de sector en haar producten. Leden kunnen daarnaast gebruik maken van onder andere de proef- en monstertuin, een arbitragecollege, een uitgebreide vakbibliotheek, juridisch advies, een kredietverzekering en een uitgebreide database met gegevens over geregistreerde cultivars.
9. [REDACTED] volstaat hier met verwijzing naar haar website [REDACTED] alwaar haar activiteiten uitgebreid worden beschreven.
10. Het voert te ver om in het bestek van deze conclusie al haar activiteiten uitgebreid te beschrijven maar tenminste één daarvan raakt het geschil zoals dat nu aan de orde is in de hoofdzaak. Het betreft het [REDACTED]. Dat [REDACTED] betreft de coördinatie van duurzaamheidsactiviteiten. In het bestuur van het [REDACTED] zijn ondernemers vertegenwoordigd uit de verschillende [REDACTED]. Zij brengen hun praktijkervaring in om tot een zo goed mogelijk overzicht te komen van de kansen en knelpunten. De activiteiten van het [REDACTED] hebben betrekking op onder meer de beleidsvelden gewasbescherming, mineralen, energie en water. Vanuit het [REDACTED] wordt nauw samengewerkt met overheden in het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen.

Het [REDACTED] adviseert het hoofdbestuur van de [REDACTED] over het te voeren beleid op het gebied van duurzaamheid.

11. In 2018 heeft [REDACTED] samen met de universiteit Wageningen, Greenport Duin- en Bollenstreek (het internationale centrum voor veredeling, teelt en handel in bloembollen) en Greenport Noord-Holland (grootse bollenproductiecentrum ter wereld) een visie gepresenteerd genaamd: 'Vitale teelt 2030' (www.vitaleteelt.nl). De visie vormt de aanzet om te komen tot een brede samenwerking die nodig is om stappen te zetten voor de verduurzaming die leidt tot een vitale sector ([bijlage 2](#)). Die visie steunt op drie pijlers, te weten Weerbaarheid (sterke bollen in een gezonde bodem), Innovatie (een energieneutraal teeltsysteem) en Natuurlijk Kapitaal (de natuur als partner waarbij de bol bijdraagt aan de biodiversiteit).
12. Het organogram van [REDACTED] is als [bijlage 3](#) aan dit verzoekschrift gehecht. Niet alleen de [REDACTED] maar ook de bestuurders hebben overigens geen winstoogmerk.
13. [REDACTED] telt op dit moment zo'n 1.200 leden en vertegenwoordigt daarmee zo'n 90% van de sector. De achterban is aanzienlijk.
14. De statuten van [REDACTED] worden overgelegd als [bijlage 4](#).

Belang voeging ex artikel 217 Rv

15. Voor het aannemen van een belang bij voeging is voldoende dat de partij die voeging vordert nadelige gevolgen kan ondervinden van een uitkomst van de procedure die ongunstig is voor de partij aan wier zijde de derde zich voegt.² Onder zulke nadelige gevolgen verstaat de Hoge Raad de feitelijke of juridische gevolgen van de toe- of afwijzing van de vordering of het gezag van gewijsde dat de in de procedure gegeven eindbeslissingen kunnen hebben voor degene die voeging vordert.³
16. Het bestreden vonnis schaadt de (feitelijke) belangen van de achterban van [REDACTED]. Dat vonnis heeft nu eenmaal een zeer sterk normatief karakter gekregen door de overweldigende media-aandacht die het vonnis heeft veroorzaakt.

² HR 14 maart 2008, NJ 2008/168; HR 6 september 2013, NJ 2014/58.

³ HR 11 september 2015, NJ 2015/369; HR 15 november 2019, NJ 2019/451.

17. Zo heeft Zembla een uitzending gehouden en online geplaatst met als titel: *‘Deze uitspraak is een bom onder de bollenteelt’*.⁴ En de Volkskrant kopt met het artikel: *‘Luidt Drentse zaak het einde van de bollenteelt in?’*.⁵
18. Landbouwvereniging LTO, die 12.000 boeren en tuinders tot haar leden rekent, is gelet op de bestaande instanties, relevante regelgeving en goede procedures binnen de branche *‘verbijsterd over uitspraak gewasbescherming lelieteelt’*.⁶
19. Ook de NOS besteedt uitvoerig aandacht aan de uitspraak in het artikel getiteld: *‘Onrust bij lelietelers na verbod op gebruik bestrijdingsmiddelen in Drenthe’*.⁷ In dat artikel komen bovendien de stichting Meten=Weten en Milieudefensie aan het woord over de uitspraak. Meten=Weten stelt daarin desgevraagd: *“De kans dat meer omwonenden de rechter inschakelen is groot”* en *“We krijgen nu veel telefoontjes. Iedereen wil weten wat ze met deze uitspraak kunnen”*. Over de reactie van Milieudefensie schrijft NOS: *“Ook Henk Baptist van Milieudefensie vermoedt dat de uitspraak een precedent schept. “Ik verwacht dat meer mensen zich gaan beroepen op een rechter””*.
20. Er zijn naar aanleiding van het vonnis en het in dat verband door Dagblad van het Noorden geschreven artikel: *‘Uitspraak gebruik pesticiden bij lelieteelt slaat in als een bom’*⁸ zelfs Kamervragen gesteld over de inhoud en reikwijdte van het vonnis (bijlage 5).⁹ Kamerlid Vedder wil opheldering van de minister over de uitspraak. Zij stelt: *“het kan toch niet dat je je aan alle regels houdt en dan toch moet stoppen?”*.¹⁰ Vanuit de politiek wordt ook met het vonnis aan de haal gegaan. Zo hebben lokale afdelingen van GroenLinks en PvdD vragen gesteld over de uitspraak aan Gedeputeerde staten en het college. Zij geven aan te willen

⁴ <https://www.bnnvara.nl/zembla/videos/597528>. Uitzending van 13 juni 2023.

⁵ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/luidt-drentse-zaak-het-einde-van-de-bollenteelt-in-die-bollen-gaan-naar-azie-wij-krijgen-de-troep-b474b598>. Artikel van 27 juni 2023.

⁶ <https://www.zlto.nl/actueel/lto-verbijsterd-over-uitspraak-gewasbescherming-lelieteelt>. Artikel van 14 juni 2023.

⁷ <https://nos.nl/artikel/2478890-onrust-bij-lelietelers-na-verbod-op-gebruik-bestrijdingsmiddelen-in-drenthe>. Artikel van 14 juni 2023.

⁸ <https://dvh.nl/drenthe/Uitspraak-pesticiden-slaat-in-als-een-bom.-Bollenbaas-We-waren-gewaarschuwd-dat-deze-rechter-een-egotripper-is-28480430.html>. Artikel van 13 juni 2023.

⁹ Brief van 19 juni 2023 met Kamervragen van leden Vedder en Van Campen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2022-2023. Vragen, kenmerk brief: 2023Z11194), in te zien via: <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2023D26996>.

¹⁰ <https://hoogeveenschecourant.nl/regio/Kamervragen-over-uitspraak-lelieteelt-Het-kan-toch-niet-dat-je-je-aan-alle-regels-houdt-en-dan-toch-moet-stoppen-28496063.html>. Artikel van 21 juni 2023.

weten of het huidige beleid afdoende is dan wel of de uitspraak aanleiding is dat beleid aan te scherpen of aanvullende maatregelen te nemen.¹¹

21. De impact van de uitspraak reikt zelfs over de landsgrenzen heen. De uitspraak wordt zo ervaren dat deze de toekomst voor de landbouw (in zijn geheel) onmogelijk maakt. In het artikel: *'Uitspraak rechter tegen leliekweker maakt toekomst voor landbouw onmogelijk'*¹² komt de Belgisch-Luxemburgse vereniging van de industrie van plantenbescherming aan het woord (Belplant). Deze vereniging stelt dat de Nederlandse rechter zich in de uitspraak boven de Europese regelgeving en de bevoegde overheden heeft gesteld. Zij merkt verder op: *"Als rechters zulke uitspraken gaan doen, dan is de toekomst voor de landbouw gewoon onmogelijk. Een toelatingsautoriteit zoals het Ctgb moet zijn werk kunnen doen"*. Daarnaast geven Belgische belangenorganisaties aan: *"Als actieve stoffen worden goedgekeurd en ze volgens de regels worden gebruikt, dan is er absoluut geen reden voor de rechter om een dergelijke uitspraak te doen"*.
22. Door al die ophef is er een maatschappelijk én juridisch precedent ontstaan dat zijn weerga niet kent. De daardoor ontstane maatschappelijke en juridische druk op de achterban van [REDACTED] is enorm met als gevolg dat bij hen grote onzekerheid is ontstaan bij de afweging welke gewasbeschermingsmiddelen nu wel of niet gebruikt mogen worden. Het negeren van het bestreden vonnis is daarbij geen redelijke optie, gezien het risico op een tsunami aan juridische procedures binnen Nederland en de uitstraling daarvan voor de bloembollenbranche in algemene zin.
23. Hoe dan ook: één en ander raakt onmiskenbaar in directe zin de feitelijke bedrijfsvoering van de achterban van [REDACTED]. Blijft het vonnis in stand dan zullen de telers bij de verzorging van hun lelieteelten andere keuzes (moeten) gaan maken. Het niet of op een andere wijze toepassen van gewasbeschermingsmiddelen kan desastreus uitpakken voor de kwaliteit van de bollenoogsten en maakt de teelt waarschijnlijk geheel onmogelijk. Bollenoogsten die reeds op voorhand verkocht zijn aan bollenhandelaren. Bollenhandelaren die de telers zullen aanspreken omdat de telers niet aan hun leveringscontracten kunnen voldoen. Het zijn overigens ook deze handelaren die deel uitmaken van de achterban van [REDACTED].

¹¹ <https://www.grienlinks.nl/2023/06/22/gl-en-pvvd-stellen-vragen-over-verbod-op-gebruik-gif-bij-lelieteelt/>. Artikel van 22 juni 2023.

¹² <https://www.akkerwijzer.nl/artikel/762535-uitspraak-rechter-tegen-leliekweker-maakt-toekomst-voor-landbouw-onmogelijk/>. Artikel van 15 juni 2023.

24. De gevolgen van het bestreden vonnis zijn enorm en treffen in zeer nadelige zin de achterban van [REDACTED] en de door [REDACTED] volgens haar statuten nagestreefde doelstellingen. Hiermee staat vast dat [REDACTED] voldoet aan het belangvereiste uit 217 Rv. Zij is geen willekeurige derde die enkel wat wil 'opmerken' over het bestreden vonnis, het raakt haar feitelijke werkzaamheden maar bovenal die van haar leden.

Ontvankelijkheid ex artikel 3:305a Rv?

25. In recente rechtspraak is wel aangenomen dat bij een vordering tot voeging door een belangenvereniging onderzocht zou moeten worden of wordt voldaan aan het aan het bepaalde in art. 3:305a BW. Zie: hof Den Haag 25 april 2023, ECLI:NL:GHDHA:2023:736, r.o. 5.8 (Shell/Milieudefensie). Dat lijkt [REDACTED] echter onjuist, om twee redenen.
26. Ten eerste geldt in de onderhavige kwestie dat [REDACTED] ook opkomt voor haar eigen feitelijke belangen, zoals hiervoor geschetst. Zij is geen claimstichting noch daarmee vergelijkbaar.
27. Ten tweede en principieel belangrijker: [REDACTED] zal geen collectieve rechtsvordering instellen tegen de omwonenden. Zij wil slechts [REDACTED] helpen zich te *verweren* tegen de rechtsvordering van de omwonenden. Daarop ziet artikel 3:305a BW niet.

Immers, artikel 3:305a BW is niet voor niets opgenomen in titel 11 van boek 3 BW, getiteld "*rechtsvorderingen*". Dat is ook de ratio van artikel 3:305a BW, het vereiste van het instellen van een collectieve *rechtsvordering* door een 'claimvehikel', die haar iets oplevert.

Het voeren van verweer aan de zijde van een procespartij is echter niet het instellen van een rechtsvordering. Want rechtsvorderingen zijn steeds materiële vorderingen (gericht op betaling, nakoming, doen, nalaten en wat dies meer zij). Een collectieve actie is niet hetzelfde als een collectieve reactie.

Ook de vordering om te mogen voegen is niet het instellen van een rechtsvordering. Dat is een zuiver *processuele* vordering. Vandaar de opname niet in voormelde titel 11, maar in Rv. Anders gezegd: voor de vraag of sprake is van een 'artikel 3:305a BW claim' moet men door de processuele vorm heen kijken naar de materiële inhoud van het in rechte gevorderde.

28. Mocht uw hof het voorgaande anders zien, dan is voldaan aan de eisen die art 3:305a BW stelt. Dat wordt hierna toegelicht.

29. [REDACTED] komt dus al bijna 175 jaar op voor de vaktechnische en vakeconomische belangen van haar leden -de bloembollenbedrijven- en heeft mede tot doel genoemde belangen zo nodig in of buiten rechte te beschermen (artikel 3j. statuten; bijlage 4).
30. Daarmee voldoet [REDACTED] aan het vereiste zoals neergelegd in artikel 3:305a lid 1 BW. Dat lid schrijft voor dat een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid een vordering kan instellen die strekt tot bescherming van gelijksoortige belangen van andere personen, voor zover zij deze belangen ingevolge haar statuten behartigt hetgeen gezien de inhoud van de statuten van [REDACTED] het geval is. Daarnaast dienen deze belangen voldoende te zijn gewaarborgd, zo schrijft lid 1 verder voor. Daarvan is krachtens lid 2 sprake wanneer de vereniging voldoende *representatief* is, gelet op haar achterban en de omvang van de vertegenwoordigde vordering(en). Zoals hiervoor uiteen is gezet is de achterban van [REDACTED] aanzienlijk, waarmee zij voldoet aan de *representativiteitseis*.
31. Krachtens artikel 3:305a lid 3 BW is een rechtspersoon alleen ontvankelijk indien (samengevat weergegeven):
- a. de bestuurders geen winstoogmerk hebben dat via de vereniging wordt gerealiseerd;
 - b. de rechtsvordering een voldoende nauwe band heeft met Nederland;
 - c. de vereniging in de gegeven omstandigheden voldoende heeft getracht het gevorderde door het voeren van overleg met de wederpartij te bereiken.
32. De bestuurders hebben geen winstoogmerk zodat aan sub a. is voldaan. Evident is dat de vordering om zich te voegen een voldoende nauwe band heeft met Nederland. [REDACTED] komt op voor de belangen van bloembollenbedrijven die in Nederland zijn gevestigd, de vordering tot voeging richt zich tegen partijen die in Nederland woonachtig of gevestigd zijn en ten slotte, het spuitverbod is opgelegd aan een Nederlandse teler. Aan sub b. is derhalve ook voldaan.
33. Wat betreft het overlegvereiste uit sub c. het volgende. [REDACTED] heeft nog niet in overleg kunnen treden nu zij pas in een relatief laat stadium heeft besloten te interveniëren. Dat laat onverlet dat zij bij brieven van 30 juni 2023 (bijlage 6) de advocaten van de omwonenden in kennis heeft gesteld van haar betrokkenheid en voornemen om te interveniëren. Daarbij heeft [REDACTED] aangegeven bereid te zijn tot overleg. Overigens, het is nog maar de vraag of dergelijk overleg het geschil tussen [REDACTED] en omwonenden kan beslechten nu [REDACTED] bekend is met de correspondentie tussen de advocaten van [REDACTED] en de omwonenden. Daaruit blijkt dat partijen niet tot een oplossing zijn gekomen waarbij zowel de lelieteelt als de risico's voor de omwonenden zijn geborgd. Daarbij komt dat de omwonenden op een eerder moment bij de Provincie hebben verzocht handhavend op te treden tegen de lelieteelt van [REDACTED]. Dat verzoek is afgewezen. Uit de 'extra nieuwsbrief' van Meten=Weten van 23 juni 2023 blijkt dat de omwonenden daartegen

bezwaar hebben ingesteld en die bestuursrechtelijke procedure doorzetten. Op 3 juli 2023 om 12.45 zal het bezwaar ter zitting worden behandeld door de Commissie Rechtsbescherming van de Provincie. Ook hieruit volgt naar de mening van [REDACTED] voldoende duidelijk dat de omwonenden zich niet neerleggen bij het vonnis en dat overleg vermoedelijk niet zinvol zal zijn. Zij wensen kennelijk te bewerkstelligen dat - mede op grond van het vonnis - nog verder (handhavend) zal worden opgetreden.¹³ Meten=Weten roept bovendien mensen op zich aan te melden teneinde de zitting bij te wonen: *'zodat zaken niet onder het tapijt kunnen verdwijnen'*.

34. [REDACTED] meent dat een redelijke uitleg van artikel 3:305a lid 3c BW meebrengt dat gezien het voorgaande aan het overlegvereiste is voldaan.¹⁴
35. [REDACTED] merkt nog op dat krachtens artikel 3:305a lid 6 BW de rechter een rechtspersoon ook ontvankelijk kan verklaren, zonder dat aan de vereisten van lid 2 subonderdelen a-e en lid 5 hoeft te zijn voldaan, wanneer de aard van de in lid 1 genoemde vordering of van de personen tot bescherming wier belangen de rechtsvordering strekt, daartoe aanleiding geeft.
36. [REDACTED] betreft aldus een vereniging wier (eventuele) winst enkel wordt aangewend ten behoeve van haar doelstellingen. Zij stelt in de hoofdprocedure geen vordering in. Zij beoogt met haar vordering tot voeging slechts de belangen van haar leden te dienen door [REDACTED] in haar geschil met de omwonenden te ondersteunen. De aard van de vordering brengt dus mee dat [REDACTED] krachtens artikel 3:305a lid 6 BW ontvankelijk is zonder dat zij hoeft te voldoen aan de vereisten van lid 2, subonderdelen a-e en lid 5 van artikel 3:305a BW¹⁵.

¹³ <https://metenweten.email-provider.eu/web/hmydznlimz/ppplyg25nh>. Extra nieuwsbrief Meten=Weten van 23 juni 2023.

¹⁴ Hof Den Haag 25 april 2023; ECLI:NL:GHDHA:2023:736 (rov 5.19).

¹⁵ Zie ook: MvT, *Kamerstukken II* 2016/17, 34608, nr. 3.

OM WELKE REDENEN:

de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur uw Hof verzoekt in het rechtsgeding tussen [REDACTED] en omwonenden te worden toegelaten als gevoegde partij aan de zijde van [REDACTED] met kosten rechtens.

4 juli 2023

Advocaat

Bijlagenoverzicht:

- Bijlage 1: Vonnis in kort geding van 12 juni 2023, Voorzieningenrechter rechtbank Noord-Nederland met zaaknummer: [REDACTED]
- Bijlage 2: Vitale teelt 2030;
- Bijlage 3: Organogram [REDACTED];
- Bijlage 4: Statuten [REDACTED];
- Bijlage 5: Kamervragen (2023Z11194);
- Bijlage 6: Brieven d.d. 30 juni 2023 aan mrs. Wolters en Deurvorst.